

Tôn giáo là một trong những đóng góp xã hội lâu đời nhất của thế giới.

Đó là phần giá trị tinh thần to lớn, là cái nguôn văn hóa đã thấm nhuần trong đời sống nhân loại từ thời cổ đại. Trong thế giới hiện đại ngày nay, các tôn giáo chính là các hội đoàn dân số, một thành tố tạo nên nền tảng cho một thế giới dân chủ. Riêng đối với Việt Nam, hiện nay có nhiều cuộc gặp gỡ các tôn giáo khác nhau, những Phật giáo có số tín đồ đông nhất, có lẽ do đạo Phật là một đạo truyền thống của người Việt. Phật giáo đã đi cùng dân tộc trải qua bao thăng trầm của lịch sử, và cũng đã đóng góp nhiều thành tựu trong việc xây dựng xã hội. Và dù son sắt nét nhất của Phật giáo chính là việc tạo nên nền văn hóa Phật giáo và các thành tựu xã hội đáng ghi nhớ trong hai trụ cột của thế giới của chế độ phong kiến Việt Nam: Trụ cột Lý-Trần.

Ở phương Đông nói chung và Việt Nam nói riêng, hầu hết các quốc gia đều đổ bộ vào chế độ phong kiến với những đặc điểm rất khác biệt với các nước phương Tây. Đó là việc xây dựng kiến trúc nhà nước phong kiến tập quyền. Nhà vua có quyền lực chính trị tối cao, nắm giữ mọi mặt của cuộc sống dân tộc. Vì vậy con đường phát triển quốc gia như thế nào là tùy thuộc vào cái “trí” của nhà vua và tầng lớp quan lại; cuộc sống của người dân được quản lý, được an lạc nghỉ ngơi hay không đều tùy thuộc vào cái “tâm” của người cai trị.

Trị vì nhà Lý là nước ta bắt đầu với sự lên ngôi của Lý Công Uẩn, một vị hoàng đế xuất thân thi nhân môn. Vì thế sau khi lên ngôi ông đã trả nợ đất tâng ni, khuyến khích và tạo điều kiện cho Phật giáo phát triển trong nước. Sau khi trị vì Lý sụp đổ 1225, trị vì nhà Trần bắt đầu và cũng tiếp tục các chính sách khuyến khích tinh thần Phật giáo như trị vì Lý. Ở hai trị vì đời này, các hoàng đế, hoàng thân quí tộc thích và quan tâm đến những sự kiện Phật giáo. Lúc bấy giờ, tinh thần Phật giáo được phổ biến và tôn trọng, có thể nói nó là “khuôn vàng thước ngọc” để đánh giá

phßm hßnh và uy tßn cßa mßt ngßi, đßc bißt là nhßng ngßi tßng lßp trên cßa xã hßi. “Vô ngß” là giáo lý nßn tßng cßa đßo Phßt, nghĩa là không có cái “tôi” vßnh hßng, bßt bißn, tßn tßi đßc lßp vßi các bßn thß khác; nói ß gißc đß hßp hßn đó là: không có cá nhân con ngßi hay sß vßt nào trong vũ trß tßn tßi mà không phß thußc vào các cá nhân khác; nhß vßy trong nhßn quan đßo Phßt con ngßi không phân chia thành hoàng đß hay nô lß vì hoàng đß cũng không thß tßn tßi đßc nßu không có thßn dân; và đó cũng chính là tinh thßn phóng khoáng (liberal) cßa đßo Phßt. Vì thß, lßn lßt tßnh u đßi vua nßi tßp nhau trong thßi kß vàng son cßa cß hai trißu đßi trên, vßi sß sßng bßi đßo Phßt, đã ban hành nhißu chính sách phóng khoáng: khuyßn khßch nông nghißp (phân chia rußng đßt cho dân cày, cßm gißt mß trâu đß không ßnh hßng đßn vißc cày bßa) giúp ngßi dân đßc an cß lßc nghißp; ban hành nhßng đßo lußt có tính chßt không quá khßc khe (Bß lußt Hình thß, trißu Lý) nhßng vßn nghißm minh và giß đßc sß ßn đßnh cßa nßn lußt pháp và chính trß. Tôi tßng nghe kß rßng, sau lß Hß đßi nß tháng 2 năm 1038, vua Lý Thái Tông đã đích thân xußng rußng cày, năm đó mùa màng bßi thu, dân chúng vô cùng phßn khßi. Chúng ta không thß nói đây là hành đßng mang tính “chính trß” cßa nhà vua vì thßc ra ông không cßn tranh thß sß ßng hß nào cß tß phßa ngßi dân nhß trong thß chß dân chß ngày nay, khi trong tay ông nßm cß quyßn chính trß và quân sß.

Chúng ta đã tßng nghe nói trong lßch sß các trißu đßi phong kißn, anh em, cha con trong hoàng gia gißt nhau đß đßt ngßi, mßi bißt sß cßm đß cßa quyßn lßc thßt khßng khißp: “ngßi bßu” là không thß chia sß. Thß nhßng vào thßi nhà Trßn, nhißu vß hoàng đß nhßng ngßi cho con khi còn rßt trß, chia sß quyßn lßc tßi cao cßa mình đß cùng con trß vß đßt nßc; có vß còn tß bß ngßi bßu ßy đß xußt gia hßc Phßt nhß Phßt hoàng Trßn Nhân Tông. Đó là nhßng tßm gßng sßng đßng vß “trß” “dßng” trong đßo Phßt. Còn ngßi anh hùng dân tßc Trßn Hßng Đßo, ngßi đã đßc dân Vißt ta phong thánh vì đã quên đi mßi thù nhà sâu nßng đß giúp vua thßng nhßt hàng ngũ quan lßi và tßng lßnh trong trißu, đoàn kßt toàn dân, lßnh đßo các cußc khßng chißn chßng quân Mßng – Nguyên thßng lßi, đó chßng phßi là mßt minh chßng hùng hßn cho tinh thßn tß bi, vß tha cßa Đßo Phßt sao? Thßi Lý Trßn, cß xã hßi Vißt Nam thß mßnh trong giáo lý cßa đßo Phßt, con ngßi chßt phßc thußn hßu, ít tßi ác, vißc hßc hành, khoa cß đßc chú trßng, các loßi hình văn hßc- nghß thußt mang đß mß phong cách Phßt giáo đßc tôn vßnh, phát trißn. Đó chính là mßt dßu son không bao giß phai trong lßch sß nßc Đßi Vißt.

Nßu lußt pháp là nhßng quy tßc xß sß, đßi u chßnh các mßi quan hß xã hßi và mang tính cßng chß thì các giáo lý tôn giáo khác nhau là nhßng chußn mßc đßo đßc, tinh thßn, mang tính tß nguyßn, nhßng nó sß có mßt sßc mßnh to lßn nßu nó thßc sß đßi vào lòng ngßi. Nói mßt cách đßn gißn, mßt ngßi bßnh thßng không dám phßm tßi vì sß chßu trách nhißm pháp lý, còn mßt ngßi ngoan đßo không phßm tßi vì anh ta cßm thßy nó vi phßm các quy tßc tôn giáo và chußn mßc nißm tin cßa mình, chß chßa cßn xét đßn trách nhißm pháp lý. Giáo lý tôn giáo đã tßo ra mßt rào cßn vô hình tß trong tâm thßc cßa con ngßi khßi nhßng hành vi tßi ác. Lußt pháp trßng phßt nhßng kß phßm tßi, còn giáo lý tôn giáo khuyßn khßch ngßi ta làm đßi u thißn. Và nßu đßm ra so sánh, sß “không phßm tßi” và “hành thißn” vßn cách nhau mßt khoßng khá xa. Ngày nay, vißc xây dßng mßt nhà nßc pháp trß đßc cß vũ trên khßp thß gißi tßn bß, đßi u đó thßc sß cßn thißt trong vißc xây dßng mßt xã hßi dân chß tß do; nhßng bên cßnh đó, tôi nghĩ rßng vißc phát

huy, cåså så cho nhßng nißm tin tôn giáo tßt đßp vßn không kém phßn quan trßng. Tôn giáo làm cho cußc sßng tinh thßn cßa con ngß i thêm cao đßp; trong đó, con ngß i tìm đßc nhßng giá trß chân- thißn- mß đích thßc trong cußc sßng, và sß thanh thßn trong tâm hßn; giáo lý và đßi sßng sinh hoßt tôn giáo là mßt nßi trú ngß bình an cho tâm hßn con ngß i trong cußc sßng hißn đßi bßn rßn và nhißu sßc ép này. Nói rßng hßn, tôn giáo sß góp phßn tßo đßng mßt thß gißi thißn lành và đßy tình ngß i. Trong thß gißi hißn đßi nhißu thành tßu và cũng có nhißu mßt trái, tôn giáo sß là sß bßi đßp to lßn cho nhßng thißu hßt cßa nßn văn minh hßu công nghißp. Xã hßi càng hißn đßi, tôn giáo càng cßn thißt, và cßn đßc phát huy hßn. Là mßt ngß i trß, tôi luôn ßng hß tinh thßn khoa hßc duy lý, nhßng khoa hßc duy lý không đßng nghĩa vßi sß vô thßn. Nhß Albert Einstein đã tßng nói: “Khoa hßc mà không có tôn giáo là khßp khißng. Tôn giáo mà không có khoa hßc là mù quáng”. Không chß có A.Einstein, tôi đßc bißt nhißu nhà khoa hßc lßn trên thß gißi, nhßng con ngß i mßt đßi đi tìm chân lý khoa hßc vßn là nhßng ngß i ngoan đßo.

Tôi rßt tßng mßi lßn nhìn thßy dòng chß: “In God we trust” trên đßng Mß kim và xúc đßng đßc bißt rßng tôn chß hành đßng đßc đß ra khi thành lßp tßp đoàn Google cßa nhßng ngß i lãnh đßo tßp đoàn này là “Don’t be evil”. Tßt cß nhßng đißu đó không phßi là nhßng bißu hißn tßng minh nhßt cßa tinh thßn Cß đßc giáo sao?! Dù ngß i ta chß “giao phó”, hay “tin cßn vào Chúa” bßng mißng thì vßn còn tßt hßn là khi ngß i ta công khai khßng đßnh mình không tin vào bßt cß sß tßn tßi nào cßa “ông Trßi”, “Thßng Đß” hay bßc Thánh thßn nào cß. Vì nhß thß, ít ra cũng cho thßy hß hißu đßc vai trò quan trßng cßa tôn giáo đßi vßi xã hßi con ngß i. Sß vô thßn là nguy hißm vô cùng, vì khi ngß i ta không tin vào mßt bßc thiêng lißng nào cß, thì khß năng làm ác là không gißi hßn.

Đßo đßc tôn giáo là mßt trong nhßng giá trß đßnh hình bßn sßc và khí chßt mßt dân tßc; nên tôn giáo mßt thì đßo đßc suy đßi, mà đßo đßc suy đßi dân tßc ßy cũng lßn bßi. Là mßt ngß i sinh ra và lßn lên ß qußc nßi, chßng kißn tßt cß nhßng đßi thay tiêu cßc đáng ngß i cßa đßt nßc, tôi thßt sß lo lßng. Tß do tôn giáo và tinh thßn khoan dung tôn giáo là mßt trong nhßng bißu hißn cß bßn cßa chß nghĩa phóng khoáng và là mßt yêu cßu cß bßn cßa mßt xã hßi dân chß tiên bß. Nên có thß nói rßng mßt xã hßi khßng có tß do tôn giáo, hay tßn tßi sß cßn trß tß do tôn giáo là chßa tißn bß, là đang đi ngß c lßi vßi bßn chßt và sß phát trißn tß nhiên cßa xã hßi loài ngß i.

Vì thß hôm nay, tôi vißt nhßng dòng này đß chia sß nhßng suy nghĩ tß lòng mình, vì rßng tôi là mßt Phßt tß, mßt ngß i luôn mong cßu sß tß do tôn giáo cho mßi ngß i dân Vißt Nam, cho sß hoßng đßng kßp thßi cßa Phßt Pháp, cho sß phát huy rßng khßp tinh thßn bình đßng, bác ái cßa Cß Đßc giáo, đß cßu lßy cái xã hßi Vißt Nam đang ngày càng băng hoßi nhßng giá trß đßo đßc nßn tßng vì bao nhiêu năm các giá trß truyßn thßng bß đß bßp bßi chß thuyßt Marx-Lenin vô thßn, phi nhân.

Vài suy nghĩ về tôn giáo nhân mùa ki-tô h

Tác Giả: Hu&nh Th&c Vy

Thứ Sáu, 02 Tháng 7 Năm 2010 04:36

Science without religion is lame. Religion without science is blind (Albert Einstein)

Tam K& tháng 3 năm 2010

Bài vi&t đã đăng trên nguyenthaihocfoundation.com.